

Skammblettur fyri bretska rættarskipan:

Ósekir írar í fongsli í 16 ár

Í hesi vikuni skal bretska dómsvaldið taka stóðu til, um sakarmálið móti seks írum, sum fyri 16 árum síðani vórðu dømdir livlangt fongsul, varð bygt á lygnir og skeiv prógv. Nógv er nú, sum bendir á tað, og fer tað at hava við sær, at teir seks óseku verða latnir leysir aftur.

Talan er um «The Birmingham Six», sum teir verða kallaðir í fjølmiðlunum. Hesir írarnir hava helst verið fyri justitsmóði, tá teir í 1974 fingu livlanga fongsulsrevsing fyri eina IRA-bumboatsókn í Birmingham, sum kostaði 21 fólkum livið, meðan meira enn hundrað vórðu særð.

Øll hesi árin, teir seks hava sitið í fongsli, hava teir og familjur teirra roynt at fingið málið fyri rættin av nýggjum, men ikki fyrr enn nú, næstan 17 ár eftir at teir vórðu dømdir, hava teir fingið loyvi til at appellera dómarnar. Fleiri royndir fyrr at appellera hava verið vistar aftur av bretska dómsvaldinum, sum ikki vildi hoyra talan um, at lögreglan ikki skuldi hava talað satt.

Tað hevur leingi verið vist á, at lögreglumenninir, sum vitnaðu móti teimum seks, lugu í rættinum, og at teir í veruleikanum lögdu saman ráð, hvussu teir skuldu fáa teir seks írarnar dømdar við skeivum prógvum.

Men nú halda verjarnir seg kunna brúka nútímans teknikk til at vísa, at prógvini, sum vórðu brúkt móti teimum seks, ikki vóru í samsvar við veruleikan. Og verjin hevur skaffað so haldgott próvtílfar til vega, at dómsvaldið ikki longur tordi at vísa appellakini frá sær.

Trupulleikin øll hesi árin hevur verið at sannført almenna ákæran um, at lögreglumenninir høvdu logið í rættinum. Nú hevur pipan so fingið annað ljóð.

Framstandandi bretskeir og amerikanskir sakførarar, stuðulsbólkar, Amnesty International, prestar og enn tá Gorbajov forseti hava sett eitt stórt spurnartekin við dómarnar og hava heitt á bretska myndugleikarnar at taka málið upp aftur til víðgerðar. Víst verður í hesum sambandi eisini til eitt líknandi sakarmál fyri ikki so langari tíð síðani, tá fyra írar, sum høvdu sitið í fongsli í 15 ár, vunnu appelsak og vórðu latnir leysir. Eitt mál, sum skakaði alla ta bretska rættarverðina. Og nú kemur ein líknandi sak, sum verður ein ikki minni skammblettur fyri alla bretska rættarskipanina.

Og tað eru fleiri og fleiri, sum nú siga, at dómarnir hjá teimum seks helst er ein tann størsti skammbletturin í bretska rættarsøgu, har: seks ósekir

mans hava verið í fongsli í samfull 16 ár fyri eina brotsgerð, sum teir onga ábyrgd høvdu av — og har almennir tænaðumenn, lögreglumenn lugu í rættinum.

Appelsakin byrjaði mánadagin og verjarnir roknað við, at tað ganga ikki nógvir dagar, til teir seks aftur eru fríir menn.

Í dag eru tey flestu, sum hava fylgt við málinum, samd um, at hesir seks arbeiðsleysu írarnir vóru offur fyri einum justitsmóði. Tað, sum feldi teir í rættinum, var, at teir vóru á tí skeiva plássinum at skeivu lötuna.

Tá bumboatsóknin varð framd í 1974, vóru bretar á gosi. Teir seku skuldu takast og revsast og tað skjótt og hart. Fimm av írunum vóru á veg til eina jarðarferð í Belfast, tá teir vórðu tiknir og fluttir til eina bretska politistøð. Enn ein íri varð fluttur til somu politistøð.

Ein av tekníkarunum hjá politinum fann fram til, at tað á hondunum hjá írunum vóru merki eftir av nitroglyserini. Ti evninum, sum verður brúkt í bumbum. Teir vórðu nú allir avsmurdir og nakrar tímar seinni jattaðu teir seks seg sekar.

Teir seks søgdu eftir hetta, at lögreglumenninir á ymsan óhugnaligan hátt tvingaðu teir at jatta seg sekar.

Høvuðsprógv, nitro-

glyserinið, var stutt eftir dómarnar mett einsvæl at kunna stava frá einum kortspæli, einum borði úr plastikki ella tape. Teir fimm høvdu spælt kort stutt eftir bumboatsóknina.

Hóast umboð fyri IR og eisini lögreglumenn seinni hava sagt, at teir seks eru ósekir, so hevur dómsvaldið ikki verið til at víka. Tað vildi undir ongum umstøðum taka málið upp aftur, tí harvið hevði tað sett lögregluna í eina torføra stóðu. Dómarnir vildu ikki góðtaka, at lögreglan hevði logið og vitandi brúkt skeiv prógv. Við hesum orðum varð ein appellur frá teimum seks í 1988 vistir aftur av hægstarættardómaranum.

Seinni kom tað eisini fram í eina sjónvarpssending, at menninir vóru ósekir. Ein maður, sum ikki vildi vísa andlit sitt, greiddi tíðindamanninum frá, hvussu hann og aðrir høvdu borið seg at, tá teir framdu bumboatsóknina. Høgtstandandi fongsulsfólk skulu eisini hava sagt, at teir seks eru ósekir.

Heldur ikki hetta fekk dómsvaldið at gera nakað við málið.

Hetta appelsakarmálið líkist ikki sørt einum øðrum, »Teir fyra frá Guildford«, sum fyri góðum seks árum síðani vórðu leyslatnir eftir at hava sitið í fongsli í 15 ár — ósekir. Tað sakarmálið líkist hesum nóg, tí eisini tá kom fram, at lögreglan leyg og fekk menninar at jatta seg sekar, meðan teir vórðu pindir. Teir dómarnir vórðu allir gjørdir til einkis, tí lögreglumenn høvdu falsað teirra orð.

Einaferð í hesi vikuni fáa vit so at vita, um bretska rættarskipanin hevur verið misbrúkt av lögregluni at døma óseki menniskju í fongsul fyri livið.

Saddam Hussein óynsktur í Sovjet

Hesar seinastu dagar hava tíðindi gingið um, at irakiski leiðarin Saddam Hussein ætlar sær at rýma av landinum og søkja um friðskjól í onkrum øðrum landi. Franska blaðið Le Monde segði í farnu viku, at Saddam Hussein hevði fingið loyvi at búseta seg í Algeria, men hetta hava myndugleikarnir har seinni avsannað. Franski blaðmaðurin, sum skrivaði greinina, fekk greið boð: ikki at vísa seg aftur í Algeria.

Seinni hevur tað ljóðað, at Saddam Hussein møguliga fór at fáa friðskjól í Sovjetsamveldinum. Hesum leysatiðindum hevur talsmaðurin hjá Gorbajov vist aftur uppá tað harðasta. Hann sigur, at hetta óngantið hevur verið uppá tal og leggur afturat, at Saddam Hussein er

ikkí vælkominn í Sovjetsamveldinum.

Tað er annars óvist, um Saddam Hussein hevur havt ella framvegis hevur ætlanir um at flyta av landinum. Men beint áðrenn bardagin endaði, fingu amerikanarar eyga á fyra flogfør á Bagdad-leiðini, sum komu úr skýlum sínum. Teir vórðu alt fyri eitt lögð í oyði og gitingar hava verið frammi um, at hetta vóru flogførini, sum skuldu flyta Saddam Hussein og hansara næstu úr Irak til eitt annað land.

Annars hevur Saddam Hussein ikki latið hoyrt frá sær í eina tíð, til hann sunnudagin sambært útvarpinum í Bagdad skal hava verið á fundi í Kollveltingarráðnum at tosa um politisku støðuna í landinum.

Teir fyrstu sameindu fangarnir latnir leysir

Mánadagin vórðu teir fyrstu 10 sameindu fangarnir latnir leysir av irakarum. Tað vóru seks amerikanarar, triggir bretar og ein italiumaður. Millum fangarnar var tann amerikanska kvinnan, sum varð tikin fangi á markinum millum Saudi Arabia og Kuwait herfyri. Har vóru eisini tveir av teimum, sum irakar herfyri vistu fram í sjónvarpinum. Allir teir 10 sóu út til at hava tað gott. Tað verður framvegis hildið, at nakrir fangar eru eftir í Irak.

Í gjár skuldu teir sameindu so lata umleið 200 irakiskar fangar leysar. Ætlanin var eisini, at Irak skuldi lata nakrar fangar hjá teimum sameindu leysar afturat. Enn er óvist, hvussu nógvar fangar Irak hevur, men meira enn 54 hermenn hjá teimum sameindu eru saknaðir.

Í eina røðu mánadagin fegnaðist amerikanski forsetin um leyslatingina, men segði, at ein varandi vápnahvild fæst ikki í ókinum fyrr enn allir fangar eru latnir leysir.

